

การศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท^๑

พระมหารุ่งเรือง ขนตีสโ (เหิดขุนทด)
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครราชสีมา

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นการวิจัยเอกสารเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ(๑) เพื่อศึกษาปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท(๒) เพื่อศึกษาโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท (๓) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทผลการศึกษาพบว่า

ปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทพบว่าปณัตติวัชชะเป็นโทษทางพระบัญญัติเป็นโทษทางพระวินัย ทำแล้วมีความผิดเฉพาะพระภิกษุ ชาวบ้านไม่มีความผิด เช่น ขุดดิน ยืนปัสสาวะ ยืนทานข้าว ยืนดื่มน้ำ ฉันทอาหารหลังเที่ยง จึงถูกปรับอาบัติทางพระวินัยและเป็นที่ติเตียนในหมู่คณะสงฆ์ด้วยกัน

โลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทพบว่า การกระทำผิดที่ทางฝ่ายบ้านเมืองตำหนิติเตียนว่าไม่ตีมีความผิด และแม้ปุถุชนชาวบ้านทั่วไปทำก็ไม่ตีมีความผิด เช่น ข่มขืน ลักขโมย เล่นการพนัน ต้มเหล้า เป็นต้น แม้ว่าความผิดบางอย่างแม้วินัยไม่ระบุไว้ว่ามีความผิด แต่หากเป็นความผิดตามกฎหมายบ้านเมือง ภิกษุก็ทำไม่ได้เช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่าเมื่อเกิดการประทุษร้ายขึ้นนอกจากจะผิดพระวินัยแล้วยังเป็นโลกวัชชะเป็นที่ติเตียนของชาวบ้าน

การเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทพบว่าด้านความหมายมีความต่างกัน คือ ปณัตติวัชชะเป็นโทษทางวินัย ส่วนโลกวัชชะเป็นสิ่งที่ชาวโลกติเตียนสำหรับสิกขาบทของปณัตติวัชชะและโลกวัชชะบัญญัติเกี่ยวข้องกับศีลของพระภิกษุ เหตุปณัตติวัชชะก็เพื่อภิกษุสงฆ์รักษาพระวินัย ส่วนบัญญัติโลกวัชชะป้องกันการติเตียนจากชาวโลก ส่วนองค์ประกอบแห่งอาบัติมีความเหมือนกัน คือ ความเจตนา และความไม่เจตนา โทษแห่งการล่วงละเมิดปณัตติวัชชะและโลกวัชชะจึงแตกต่างกันไปแต่ที่สำคัญไม่เป็นผลดีต่อ

^๑ บทความวิชาการพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา

พระภิกษุและคณะสงฆ์ส่วนใหญ่ หากไม่ประพฤติผิดก็จะได้ประโยชน์ คือ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและความผาสุกของคณะสงฆ์ ไม่ถูกติเตียนจากชาวโลก

Abstract

This thesis was a documentary research and consisted of three purposes. They were to (1) study the problem of Pannattivajja in Theravada Buddhism, (2) study Lokavajja in Theravada Buddhism, and (3) compare Pannattivajja and Lokavajja in Theravada Buddhism. The results of study were found as follows:

Pannattivajja in Theravada Buddhism was found that Pannattivajjas act penalty, or disciple penalty. This meant that the penalty was used only for monks, not for laypeople. For example, digging, urinating by standing up, eating rice by standing up, drinking water by standing up, and eating food after noon were punished as disciple misdemeanor and were blamed in groups of Buddhist monks.

Lokavajja in Theravada Buddhism was found that the misdemeanor was blamed by people. It was considered wrong although it was acted by common people such as killing humans, stealing, gambling, and drinking alcohol. Although some penalty was not claimed in the disciple regulation, monks could not behave if it was against the law. It could say that the misdemeanor resulted not only against the disciple, but also the blame from common people.

A comparative study of Pannattivajja and Lokavajja in Theravada Buddhism was found that there was a difference about the meaning. Pannattivajja was a disciple penalty, but Lokavajja was blamed by worldly people. Sik-kaabòt (disciplinary rule) of Pannattivajja and Lokavajja was related to monks' precepts. The cause of Pannattivajja decree was for keeping disciples of monks. But, Lokavajja decree was acted in order to prevent the blame from worldly people. There was a similarity about taabàt (misdemeanor) factors such as intention and a lack of intention. Thus, there was a difference about the violation of Pannattivajja and Lokavajja. Most importantly, it was not good for the majority of monks. Monks would benefit it if they did not behave wrongly. In other words, it was acted for acceptance and happiness of monks. They would not be blamed by the worldly people, but they would be widely respected by common people.

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมัยพุทธกาลเมื่อพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัยแล้ว พระวินัยนั้นจะถูกถ่ายทอดต่อกันด้วยมุขปาฐะ เป็นอันว่า ภิกษุสงฆ์ศิษย์สำนักต่างๆ ในพุทธศาสนาจะได้ทราบพระวินัยนั้นทั้งหมด และจะต้องถือปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด หากมีการกระทำอันเป็นการผิดต่อ พระวินัย จะมีพระวินัยธร ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาตัดสินคดี โดยปรับอาบัติแก่ภิกษุผู้กระทำความผิดการปรับโทษนั้นที่มีโทษทางบ้านเมือง เช่นทางบ้านเมืองปรับโทษผู้กระทำความผิดเรื่องนั้นๆ ถึงประหารชีวิต ก็ทรงปรับโทษภิกษุผู้กระทำความผิดในเรื่องเดียวกัน ถึงขาดจากความเป็นพระภิกษุ^๒ พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมวินัยไว้เป็นอย่างดี บุคคลผู้ไม่เข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง อาจเกิดความสงสัยว่า เพราะเหตุไร พระองค์จึงทรงมีปฏิบัติที่ตรงข้ามกับความเป็นสัพพัญญูอย่างไรก็ตาม พระองค์ทรงมี พระประสงค์ที่ชัดเจนที่ทำให้ต้องทรงกระทำอย่างนั้น เช่น การไม่บัญญัติสิกขาบทไว้ล่วงหน้า เพราะไม่ประสงค์จะให้ผู้ที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เกิดความรู้สึกอึดอัดจนไม่สามารถ ปฏิบัติธรรมได้ เพราะต้องคอยระวังสิกขาบท เกรงว่าจะมีการล่วงละเมิด การไม่บัญญัติ สิกขาบทไว้ล่วงหน้า จึงเป็นวิธีการชักนำคนให้เข้ามาสู่พระพุทธศาสนา ทำให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้รวดเร็ว และแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง แต่ถ้าพระพุทธเจ้าจะทรงบัญญัติ สิกขาบทไว้ล่วงหน้า เพื่อหวังจะป้องกันไม่ให้เกิดการล่วงละเมิด ก็อาจถูกมองว่าเป็นการกีดกันคนให้ออกห่างจากพระพุทธศาสนา การบัญญัติ พระวินัยให้เสร็จพร้อมกันทีเดียว แม้จะเป็นวิธีการป้องกันการกระทำความผิดซึ่งจะเกิดขึ้น ในอนาคต แต่ก็เป็นการป้องกันตัวบุคคลผู้ จะกระทำความผิดด้วยปณัตติวัชชะ^๓ กับโลกวัชชะสองค่านี่เป็นศัพท์บัญญัติทางพระวินัยผู้ศึกษาส่วนมากมักไม่เข้าใจหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความหมายที่ถูกต้องเช่นเข้าใจว่าปณัตติวัชชะ ความผิดตามพระวินัยบัญญัติไว้โลกวัชชะ ความผิดที่ชาวโลกติเตียนการให้ความหมายเพียงเท่านี้ไม่เพียงพอ เพราะโลกวัชชะมีความหมายกว้างกว่าความผิดที่ชาวโลกติเตียน ซึ่งรวมถึงความผิดที่มีโทษทางโลกด้วย ดังนั้น ปัญหาของการล่วงละเมิดต่อพระวินัยดังกล่าวไม่เป็นผลดีต่อพระภิกษุสงฆ์และชาวโลก เพราะนักบวชจะต้องรักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการว่ากล่าวของชาวโลกได้ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะถ้าหากไม่มีการปฏิบัติตามพระวินัยหรือละเมิดพระวินัยก็จะส่งผลต่อพระภิกษุโดยส่วนรวมและประการสำคัญก็ยิ่งความเสื่อมศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชน เพราะความ

^๒ วิมहा (ไทย) ๑/๙๑/๖๐-๖๒.

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต,พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์,(กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนธัชการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓๔.

ประพจน์ไม่เหมาะสมของพระภิกษุการที่ชุมชนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีกิจกรรมร่วมกันและอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกเป็นระเบียบเรียบร้อยได้นั้นต้องมีกฎข้อบังคับควบคุมความประพฤติ มีกติกาข้อตกลงร่วมกัน มีกฎหมาย บุคคลใดฝ่าฝืนก็ถูกลงโทษ ในพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีผู้เข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมสงฆ์ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัยเพื่อปกครองสงฆ์ พระวินัยในทางพระพุทธศาสนาเป็นกฎข้อบังคับที่นำผู้ปฏิบัติประพฤติตาม พระวินัยเป็นข้อปฏิบัติที่นำไปสู่ความหลุดพ้นเพราะทำให้เกิดความสำรวม ระวัง ความสำรวม ทำให้เกิดความไม่เดือดร้อนใจสามารถดับกิเลสได้

ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนา เถรวาทให้เห็นถึงความเหมือนกันและความแตกต่าง ตามวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อเปรียบเทียบระหว่างปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษาโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๓. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนา

เถรวาท

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มุ่งเน้นการศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ อรรถกถา งานวิจัย หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

๓. วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบของวัตถุประสงค์

๔. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอ

๕. เสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๔. สรุปผลการวิจัย

ปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ปณัตติวัชชะมีความหมาย คือ อาบัติที่เป็นโทษทางพระบัญญัติ คนสามัญทำเข้าไม่เป็นการผิดความเสีย เป็นผิดเฉพาะแก่ภิกษุ โดยฐานละเมิดพระบัญญัติ เช่น ฉันทอาหารในเวลาวิกาล ชุดดิน เป็นต้น มูลเหตุการณั้บัญญัติปณัตติวัชชะสืบเนื่องจากที่พระพุทธเจ้าทรงต้องการให้เกิดความผาสุกขึ้นโดยส่วนรวม และให้รู้จักละเว้นความชั่วประกอบความดี และทำจิตใจถึงพร้อมด้วยความผ่องใส เป็นต้น ขั้นตอนแห่งพระพุทธบัญญัติดังนี้คือ(๑) เมื่อมีภิกษุภิกษุณีประพฤติไม่สมควรแก่สมณภาวะทำให้ชาวบ้านตำหนิติเตียน(๒) พระพุทธเจ้าตรัสสั่งให้ประชุมสงฆ์ตรัสสอบสวนท่ามกลางสงฆ์เมื่อยอมรับทรงชี้โทษตรัสบอกอานิสสแห่งความสำรวมทรงมีพุทธบัญญัติห้ามมิให้ภิกษุ (ภิกษุณี) ทำเช่นนั้นอีกเรียกว่ามูลบัญญัติผู้ทำผิดครั้งแรกไม่ทรงเอาผิดในฐานะภิกษุต้นบัญญัติ(๓) ทรงมีพุทธบัญญัติเพิ่มเติมให้รัดกุมมากขึ้นถ้าตึงไปก็ทรงเพลาลงขั้นตอนนี้เรียกว่าอนุบัญญัติ(๔) หลังจากพุทธบัญญัติถ้ามีการกระทำผิดภิกษุสงฆ์มีอาจตัดสินได้พระพุทธองค์ทรงมีพุทธวินัยจัดให้เป็นแบบอย่างเรียกว่าวินิตวัตถุ เหตุผลมูลเหตุหรือวัตถุประสงค์แห่งพระพุทธบัญญัติได้แก่เพื่อความเห็นชอบร่วมกันแห่งสงฆ์เพื่อความอยู่อย่างผาสุกแห่งสงฆ์

องค์ประกอบแห่งอาบัติที่เป็นปณัตติวัชชะได้ ๒ อย่าง คือ (๑) สจิตตกะ มีเจตนา, เป็นไปโดยตั้งใจ,เป็นชื่อของอาบัติพวกหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยสมุฏฐานมีเจตนา คือ ต้องจงใจทำจึงจะต้องอาบัตินั้นเช่น ภิกษุหลอนภิกษุให้กลัวผี ต้องปาจิตตีย์ เป็นต้น (๒) อจิตตกะ ไม่มีเจตนา เป็นชื่อของอาบัติพวกหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยสมุฏฐานที่แม้ไม่มีเจตนาคือ ถึงแม้ไม่จงใจทำก็ต้องอาบัติ เช่น ฉันทอาหารในเวลาวิกาล ตีมน้ำเมา เป็นต้นโทษแห่งการล่วงละเมิดปณัตติวัชชะการลงโทษตามบทบัญญัติของพระวินัยระดับโทษของอาบัติในพระวินัย มี ๓ สถานคือ

๑. โทษสถานหนัก หรือ ครุโทษ แก้ไขไม่ได้ เรียก “อเตกัจฉา” ได้แก่ อาบัติปาราชิก ภิกษุต้องแล้ว (ล่วงละเมิดแล้ว) ขาดจากความเป็นภิกษุอย่างเดียว จะกลับมาบวชใหม่อีกไม่ได้

๒. โทษสถานกลาง หรือ มัชฌิมโทษ แก้ไขได้ เรียก “สเทกัจฉา” ได้แก่ อาบัติสังฆาติเสส ภิกษุต้องเข้าแล้วต้องอยู่กรรม คือจะต้องอยู่ปริวาสให้ครบตามจำนวนวันที่ปกปิดนับตั้งแต่วันต้องอาบัติ และประพฤติมานัตอีก ๖ ราตรี จึงจะพ้นจากอาบัตินั้นได้

๓. โทษสถานเบา หรือ ลหุโทษ แก้ไขได้ เรียก “สเทกัจฉา” เหมือนข้อ ๒ แต่เบากว่า เพราะเมื่อภิกษุต้องแล้ว เพียงแสดงอาบัติที่ต้องนั้นต่อหน้าภิกษุด้วยกัน ก็พ้นจากอาบัตินั้นได้ อาบัติเหล่านี้ ได้แก่ ฤตถัจฉัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ และทุพภาษิต

ประโยชน์แห่งการไม่ล่วงละเมิดปณัตติวัชชะ คือ การรับประโยชน์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนี้ ๑) ไม่เป็นทุกข์เดือดร้อนใจว่าบวชเข้ามาเป็นพระแล้วทำผิดศีลผิดวินัย๒) รู้สึกเข้มแข็งใจว่าตนบวชแล้วก็ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามธรรมตามวินัย ไม่เป็นพระภิกษุทุศีล๓) ไม่ถูกตำหนิติเตียนอัน

เนื่องมาจากการไม่รักษาวินัย ๔) ไม่ถูกจับกุมประจารลงโทษ๕) จะเข้าสมาคมกับผู้ทรงศีลก็ไม่ก่อ
เงินสะทกสะท้าน

โลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ตามความหมายแปลว่า มีโทษทางโลก ใช้
เรียกอาบัติหรือความผิดของพระภิกษุที่ชาวโลกตำหนิติเตียนว่าไม่เหมาะสมไม่ควรแก่สมณะความผิดที่
เป็นโลกวัชชะนั้น เช่น ทะเลาะวิวาท ทำโจรกรรมฆ่าคนตาย เป็นต้น ความผิดอย่างนี้แม้คนทั่วไปทำ
เข้าก็ถูกตำหนิติเตียนเหมือนกันพระภิกษุไปทำเข้า ยิ่งถูกตำหนิมากขึ้นการกระทำบางอย่างแม้ไม่
ความผิดตามพระวินัย แต่ก็เป็โลกวัชชะ คือ ถูกตำหนิติเตียนได้ เช่น สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ส่งเสียง
ดังในที่ชุมนุมชน ไม่เอื้อเพื่อแก่สตรี และเด็ก มูลเหตุของโลกวัชชะ เกิดจากพระภิกษุ สามเณรมี
พฤติกรรมไม่เหมาะสมและประพฤติดื้อต่อศีลที่เป็นอาบัติเบาและอาบัติหนัก จนเป็นที่ตำหนิติเตียน
ของพุทธศาสนิกชนและชาวโลกทั้งหลาย เนื่องด้วยความไม่สำรวมและมีพฤติกรรมการปฏิบัติตน
อย่างฆราวาส องค์ประกอบโลกวัชชะ มี ๒ ประการ คือ (๑) สจิตตกะ มีเจตนา,
และ (๒) อจิตตกะ ไม่มีเจตนา โทษแห่งการล่วงละเมิดโลกวัชชะมี ๒ สถาน ได้แก่ (๑) สถานเบา
(ตำหนิติเตียน)เนื่องด้วยการที่พระภิกษุ กระทำผิดต่อพระวินัย คือ กฎหมายที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ
ขึ้นเพื่อป้องกันการละเมิดและการกระทำผิดในครั้งต่อไปของพระภิกษุ

ดังจะเห็นได้ว่าพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงบัญญัติพระวินัยในกรณีทีพระภิกษุรูปนั้น
กระทำผิดที่เป็นสาเหตุให้พระพุทธศาสนาของพระองค์มัวหมอง ทำให้พุทธศาสนิกชนขาดศรัทธาที่จะ
ทำนุบำรุง และขาดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาของพระองค์ จึงทรงบัญญัติข้อห้ามไว้เพื่อปอง
ปรามพระภิกษุรูปอื่นที่จะละเมิดและกระทำผิดในอนาคตเช่นนั้นอีก(๒) สถานหนัก ได้รับโทษทั้งทาง
ธรรม เช่น ขาดจากความเป็นพระ เป็นต้น และทางโลก ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เช่นกรณีข่าวพระ
ข่มขืนสีกา ก็อาจมีโทษจำคุกหรือประหารชีวิตได้เช่นเดียวกัน ๕) ประโยชน์แห่งการไม่ล่วงละเมิดโลก
วัชชะ จะทำให้บุคคลมีความประพฤติดีงามทั้งกายและวาจา การบัญญัติ หมายถึง ข้อห้ามมิให้ภิกษุ
ภิกษุณีประพฤติล่วงละเมิดซึ่งมีบทกำหนดโทษปรับอาบัติแก่ผู้ล่วงละเมิด

การเปรียบเทียบปณณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีการ
เปรียบเทียบใน ๖ ประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ เปรียบเทียบความหมายระหว่างปณณัตติวัชชะและโลกวัชชะ กล่าวได้
ว่าปณณัตติวัชชะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระวินัยโดยตรงของพระภิกษุ และโลกวัชชะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระ
วินัยด้วยเช่นเดียวกัน แต่ต่างกันทีโลกวัชชะจะเป็นคฤหัสถ์ที่ติเตียนพระภิกษุ

ประการที่ ๒ เปรียบเทียบสิกขาบทของปณณัตติวัชชะและโลกวัชชะ คือ สิกขาบทเฉพาะ
ของภิกษุสงฆ์ จัดแบ่งโทษเป็น ๒ ประเภท คือ โลกวัชชะและปณณัตติวัชชะ แม้อาบัติที่เกิดจากการล่วง
ละเมิดสิกขาบทนั้นๆ ว่าโดยโทษก็มีประเภทเช่นกัน คือ โลกวัชชะและปณณัตติวัชชะ ในโทษ ๒ อย่าง

นั้น จิตเป็นอกุศลนั้นมีในฝ่ายของสจิตตะของอาบัติใด อาบัตินั้นเป็นโลกวัชชะ ที่เหลือเป็นปณัตติวัชชะ

ประการที่ ๓ มูลเหตุบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้าคือประมวลสิกขาบทข้อกำหนดทางพระวินัยเกิดขึ้นจากการที่มีภิกษุภิกษุณีประพฤติไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมหรือประพฤติเสียหายขึ้นจนชาวบ้านพากันตำหนิติเตียนโพนทนาเมื่อพระพุทธองค์ทรงรับทราบแล้วให้ประชุมสงฆ์ได้สวนได้ความจริงจึงทรงมีพระพุทธบัญญัติเป็นข้อห้ามไว้

ประการที่ ๔ เปรียบเทียบองค์ประกอบระหว่างปณัตติวัชชะกับโลกวัชชะ คือ อาบัติที่ปณัตติวัชชะ แล้วเป็นการกระทำที่ผิดวินัยสงฆ์ที่ไม่ร้ายแรงถึงขั้นปาราชิก แต่ก็ส่งผลความเสียหายมาให้กับทางคณะสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์ไม่ให้เกิดความอาบัติ จึงจำเป็นที่ต้องอาศัยผู้มีอำนาจสอดส่องดูแล และเอาใจใส่ต่อคณะผู้อยู่ใต้การปกครองให้มาก เพื่อป้องกันพระสงฆ์กระทำผิดอันจะได้รับโทษทางโลกวัชชะ มีติเตียน เป็นต้นและอาจรับโทษหนักถึงขั้นจับสึกและดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

ประการที่ ๕ เปรียบเทียบโทษแห่งการล่วงละเมิดปณัตติวัชชะและโลกวัชชะการกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดด้านพระธรรมวินัยเกิดเป็นความเศร้าหมองมี ๒ อย่าง คือ (๑) โลกวัชชะ คือ โทษทางโลก ได้แก่ การประพฤติล่วงอกุศลกรรมบถ เช่น การฆ่าสัตว์ เป็นต้น เป็นโทษที่ปรากฏชัดเจน (๒) ปณัตติวัชชะ โทษทางวินัยบัญญัติ เช่น รู้อยู่ บวชพระภิกษุให้บุคคลมีอายุย้อนกว่า ๒๐ ปี เป็นการกระทำที่ไม่ควรชัดเจนแต่กรณีที่ล่วงละเมิดในสถานเบาที่ยังบอกกล่าวตักเตือน แต่ถ้ามากกว่านี้ก็มีบทลงโทษตามกฎหมายบ้านเมือง

ประการที่ ๖ เปรียบเทียบประโยชน์แห่งการไม่ล่วงละเมิดปณัตติวัชชะและโลกวัชชะ คือ การไม่กระทำผิดต่อศีลที่ตนรักษาอยู่(ปณัตติวัชชะ) ที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่โดยรวมและไม่ถูกตำหนิติเตียนจากชาวโลกที่เรียกว่า (โลกวัชชะ)

การเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท การกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดด้านพระธรรมวินัยเกิดเป็นความเศร้าหมองมี ๒ อย่าง คือ (๑) โลกวัชชะ คือ โทษทางโลก ได้แก่ การประพฤติล่วงอกุศลกรรมบถ เช่น การฆ่าสัตว์ เป็นต้น เป็นโทษที่ปรากฏชัดเจน (๒) ปณัตติวัชชะ โทษทางวินัยบัญญัติ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

บทความวิชาการพุทธศาสนมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๕๖.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.

พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

โรงพิมพ์รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๗.